

VALMIERAS ĶĪMIKIS

VALMIERAS STIKLA SKIEDRAS RŪPNICAS IZDEVUMS

Izdevējs
1979. gada 25. oktobrisCETURTDIEN,
1990. gada 6. septembrīNr. 33 (554)
Cena 1 kap.

Rūpnica — pilsēta!

Kad pastaigājamies pa Valmieru, varam ieraudzīt daudz celtu, kas tapušas par mūsu rūpniecības līdzekļiem un ar uzņēmuma celtnieku padidzību. Tas ir ne tikai dzīvojamās mājas Revolūcijas, Nākotnes, Smiltenes, Georga Apīja, J. Gagaria un citās ielās, ne tikai četri

rūpniecības bērnudarzi. Pilsēta ir arī citi objekti, kuru celtniecībā rūpniecības piedalījusies ar līdzekļiem, piemēram, jauna poliklinika. Alekseja Kozīceca fotoatlētos redzami tikai daži no tiem.

Pa kreisi augšā redzama krājkases ēka, kas atrodas Revolūcijas

ielā un kur var iegādāties arī biles līdzjumam ar Aeroflotes līdzām. Pa kreisi apakša — ēka, kas izvietota ATC, kas apkalpo rūpniecības un apkārtejos mikrorajonus. Bet pa labi augšā redzama dzīvojamā maja Revolūcijas iela 11 un 80. aptiekas ēka.

HRONIKA

Par ilggadīgu nevainojamu darbu ar rūpniecības Atzinības rakstu apbalvota kadru dājas vecākā inspektore Vanda Batukova.

1990. gada augustā rūpniecības kārtības sargi dežurēja 30 dienas, Sa-

skapā ar kolektīvo ligumā 1990. gadam 14 kārtības sargiem izmaksas dažāda lieluma naudas pre-mijas.

Ar 1. septembrī sakārā ar darba organizācijas izmaiņām rūpniecības bērnudārzos mazbērnu novietinē, šo pirmsskolas bērnu iestāžu darbiniekiem noteikta 5 dienu dar-

ba nedēļa, bēriem pavadot tur 12 stundas diena.

Pēc izveidojošās tradīcijas tehniskās kontroles dājas darbinieces organizēja rudens ziedu izstādi. Kolektīvi lēcēji un viesi no citām uzņēmumiem dažām un ciešiem pieejām par skaistajām dalījām, astērēm un citiem krašnajiem ziediem.

Stikla šķiedras ražošana un pielietojums ārzemēs

(1. turpinājums.)

Šķiedras ražošanai izmanto dažu sastāvu A, C, ECR, AR un citus šķiedrus, bet galvenais ir E sastāva šķiedrs.

No speciālo sastāvu šķiedriem šķiedras ražošanai popularitāti ārzemēs ieņemis magnija aluminīskāta šķiedrs (marka S), kuru izmanto aviācijas, kosmiskajā un aizsardzības rūpniecībā (firma «Owens Corning»).

Pēc amerikāņu firmas «Bussines Communication Co» prognozēm, kura nodarbojas ar marketinga jautājumiem, pieprasījums pēc sādām šķiedram gada pieauga par 17,5 procentiem un 1992. gada būs 4,4 tūkstoši tonnu par summu 56 miljoni dolāru. So šķiedru pieaugumu noteiks galvenokārt to pielietošana — kosmoss, aviācija un aizsardzības rūpniecība.

Aizmēnes veic arī pētījumus par R sastāva šķiedru (tas satur Si₂, Al₂O₃, Mg, CaO). Šķiedra no R sastāva šķiedra domāta dažādu pre-pregu, gristes, šķiedra audumu un citu armējošu materiālu izgatavo-

šanai, šķieplastus uz šo armējošo materiālu bāzes izmanto automobiļu būvē (kardana varpas, atspreses), kā arī tvertu izgatavošanai saspieštu gāzu uzglabāšanai un transportēšanai, Japānu firma «Nitto boseki» uzskatu T sastava šķiedras ražošanu, kas domāta dažādu sporta preču, līdmašīnu de-jau, augstspiediena tvertu un iespiedplaša ražošanai.

Nepārtrauktas šķiedras ražošanas līderis pasaulei ir ASV, kura ražo turpat pusi visā pasaulei saražošanas šķiedras (1987. gada — 49 procentus).

Kur pielieto nepārtraukto šķiedru ārzemēs?

Lielāko daļu nepārtrauktas šķiedras izmanto neausto materiālu ražošanai. Dati liecina, ka ASV pieaug šķiedras izlētotojums neaustām materiāliem — līdz 78—88 procentiem, parejo izmanto tekstil-pārstrāde. Neaustos materiālus galvenokārt izmanto plastmasas armēšanai. Tā ASV 62 procenti no kopēja neausto materiālu daudzuma izmanto plastmasu, gumijas,

stikla papīra, jumta seguma materiālu armēšanai.

Šķiedra audumus pašreizējā laikā pārstrāda nelielu daļu šķiedras, piemēram — ASV — 13 procentus, VFR — mazāk par 20 procentiem. Šķiedra audumus vispārlāk izmanto elektronika un elektrotehnika. 85 procenti iespiedplašu pārņemēju elektronu skaitlījumajam mašīnam un rokas kalkulatoriem ir izgatavoti no šķiedra auduma.

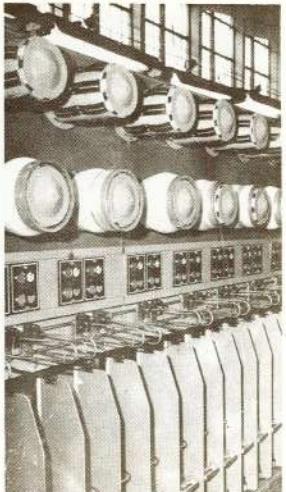
Bez tam šķiedra audumu izmanto kā filtrējumu materiālu, dekoratīvu elementu izgatavošanai celtniecībā, kā arī tādu šķieplastu ražošanai, kas paredzēti darbam sevišķos apstāklos.

Viens no lielakajiem šķiedra audumu ražotājiem pasaulei ir franču firma «Porcher Textile». Tās galvenā produkcija ir šķiedra audumus iespiedplatēm un daudzslājnainas sagataves dažādam elektroniskām detaļām. Lai uzbilsto dažas šķiedra auduma išpašības, izmanto poli-terefluorītu kā pārkājumu audumam. Sādi audumi ir mehaniski, ķimiski, termiski izturīgāki, ar uz-

labotām dielektriskām išpašībām. Tos izmanto dažādu stadionu, sporu manēju, slidotavu jumtu izgatavošanai, kā arī interjera noturēšanai.

Firma «Flontex Walter Weissenberger GmbH» ražo līdzīgu audumu, ko paredzēts pielietot ēku un pusē. Tie ir noturīgi pret UV stariem, pret atmosferas iedarbību, saglabā savu sākotnējo izskatu ilgstošas — vairāku gadu — eksploatācijas.

Firma «Schuler AG» (VFR) kā-pa ar «Lackfabrik Frei» ražo deko-ratīvo šķiedra audumu dažādu struktūru tapetēm, kas atbilst pārām augstakajām patēriņu prasībām. Pateicoties tam, ka ražošanai lieto speciālus parklājumus un epoksīdsveku un poliuretanu lai-bāzes, audums ir ķimiski un lieto-šana izturīgs, labi padodas tirīšanai, dezinficējams, to var nokratot jejkura krāsa, ir nekaitīgs. Tapetes no šķiedra auduma izmanto keramisko flīžu vieta dzīvojamās mājas, kā arī medicīnas iestādēs, un rūpniecības uzņēmumos. (Turpinājums sekos.)

Rūpniecības konference

— 13. septembrī

No 16 valdes locekļiem pēc atvainījumu perioda valdes sēdē, kas notika 29. augustā, bija pulcējušies tikai septiņi. Apspriežamie jautajumi bija par taktiku LTF darbā līdz 3. kongresam un pār gatavošanos mūsu rūpniecības nodajās Valmieras rajona nodajās konferencē.

Republikas un mūsu nodajās valdes domas saskāns: LTF paliek ka plāsa tautas kustība, un nekādas partijas uz tās bāzes nav dibināmas, vismaz līdz nākošajām vēlēšanām.

Ta kā rajona LTF konference notiks 22. septembrī, bet republikas — 6. un 7. oktobri, valde nolēma nūsu rūpniecības konferenci rītot 13. septembrī pl. 16 austuves zālē.

Darba kārtība būs pārskats par nodajās darbibū un vēlēšanas. Lūdzam piedalīties arī visus mūsu rūpniecības deputātū aktīvai domu apmaiņai par saimniecībām, pašvaldībām un citām problēmām mūsu rajonā un pilsetā. Laipri lūdzam piedalīties sarunās visus interesentus, kā arī tos, kas nav tautiņrontiesi.

ALDIS ZEIBOTS,
LTF rūpniecības nodajās priekšsēdētājs

Divas nedēļas Polijā

Epiloga vieta

Bērnu rakstīta Polijas brauciena dienasgrāmata izslīta, «Valmieras Kimīkā» lasītāji varēja iepazīties ar mūsu braucienā norisi bērnu acim, tādēļ meģināšu novērtēt šo pasākumu no sava viedokļa.

Vispriņis jāzīmē, ka poju kolēgu prieķstās par bērnu vasaras atpūtas organizēšanu ir atšķirīgs no mūsējā. Rūpniecības «Artech» atpūtas bāze Grodņikos tiek kopā saicinātas vairākās valstu bērnu grupas un nometnei tās tiek nodarbinātas ar zīmēšanas konkursiem, šaušanas sacensībām, sporta spēlēm, diskotēkam, videofilmu skatīšanos un tml. Dienas sākas un noslēdzas ar kopēju līniju un nometnes himnas dziedāšanu — tātad tāpat kā kādreiz pie mums pionieri nometnei. Turpreti mēs, tālam ceļojumam poštoles, bijām cērējusi, ka apskatīsim un iepazīsim Poliju, tās vēsturi un ūsienu, kultūru un tautu.

Sakarā ar Dziesmu svētkiem mēs nevarējām ierasties nometnei reize ar parejām grupām, tādēļ iehraucām jau krietiņi pēc nometnes atklāšanas un pedējas dienas tur pavadījam vieni paši, kas neapsūbāmi kopā ar lietaino laiku iedvesa mūsos pamestības noskaņu un nostalģiju pec mājām.

Lidz ar mūsu ierašanos, manuprāt, noīmetnes ierastajā kārtībā leģākās zināms haoss, jo negribējām vadīt dienas diķiņi un centāmies pāc iespējas vairak izbraukāt un redzēt. Vajadzēja lūgt virtuves darbinieces mūns uzklāt brokastu galdu agrāk un vakariņas pasniegt vēlāk. Nometnes medicīnai māsa stāgāja galvu saķerūs: vai bērni to izturēja? Izturēja!

Neierasta šķita polu kolēgu atlieksme pret mūsu iepazīstināšanu ar savu valsti — tā notika joti virspusīgi. Vienīgi Varšava mums laimējās ar gidi, kurš patiesi grībeja un māceja savus cīmīgus iepazīstināt ar savu plīšu. Vēl viņš mūsu labvēlību un ciegu izpelnījās ar to, ka joti labi pārzināja Baltijas valstu problēmas un novēleja mums visiem panākumus valstīkās neatkarības iegūšanai. Sajā sakara jāpiemīn vēl arī tas, ka cēlmalās cilveki citīgi burtoja mūsu autobusa logos ievietotos uzrakstus «Latvija». Kad rakstītais tika saprasts, viņu sejās pavēdeja smaidis un rokas pacēlās veicienam, nereti pirkstī veidojot «Viktory» zīmi. Tas, protams, bija joti patīkami.

Varbūt dienasgrāmatas fragmentu lasītājiem šķita pārmērīga

māsa alzraūšanas ar staigāšanu pa veikalēm, bet tas tācu bija vislēkais kontrasts, salīdzinot ar situāciju pāšu mājas. Pie tam, vajadzēja saplānot mūsu minimālo budžetu tā, lai katrai mījai sirdij, kas mūs gaida mājas, tiktū pa suvenīram. Aizkustinošas bija bērnu rūpes par dāvanām, protams, tika sarūpēts māmīgām, brāļiem, māsām un pārejējiem tuviniekiem. Vis-

vairāk dāvanu, protams, tika sarūpēts māmīgām. Vakaros visi pirkumi tika kartoti un pārkartoti, jo vajadzēja pārbaudīt, vai kads to mērā nav atlāsts bez suvenīra.

Vecakus droši vien interesē bērnu uzvedība. Bez liekuļošanas jāteic, ka tā bija joti laba: ar jūsu bērniem var braukt ne tikai uz Poliju vien. Paldies vecakiem — bērni mūns nekādas galvassāpes nesagādāja, visas problēmas atrisinājām lietišķi pārņēma gaitā. Ja gatavojoties sim braucienam, mani māca šaubas par to, vai liecību konkurs ir vispareizkāzs kritērijs brauceju atlasei, tad tagad par to vairs nešaubos. Bērni ar labām sekmēm un pārēdzi arī pārusskolas no-

darbības ir daudz labāk sagatavoti apkārtējās pasaules uztverei un saprātējumi.

Pārdomājot mūsu braucienā lietderīgumu, un jau ar mēneša interāvu, šķiet, ka, neskatojoties uz ļepriekš minētām neveiksmēm, tīk bedīgi nemaz nebija, Bērni, katrs atbilstoši savam vecumam, guva iespaidus par dzīvi valsti, kauj arī nečila, aiz padomjas robežām. Droši vien viņi juta un saprata, ka Latvijai un Rīgai ir daudz kopīga ar Eiropu gan kultūra, gan arhitektūra, īespējams, viņi vērīgāk iešķošies savā zemē un bus kļuvuši redzīgāki.

Domājot par šāda veida sadarbības turpmāko likteni, manuprāt, nevajadzētu no tās attiekties, jo ģāds brauciens vairāk vai mazāk, bet tam paplašina mūsu bērnu redzesloku un bez tam vēl celī mūsu rūpniecības nelielo prestižu Valmieras jaunās paaudžas aprīndās. Protams, pasākuma prasīja ne tikai materiālos līdzekļus. Daudz darba un energijas boju bērnu grupas uzņemšanai ieguldīja gan arod biedrība Guntas Altenberga personā, gan Laimonis Petrusēvičs un vēl citi. Pierede ir gūta un nākošreiz organizēšana vairs nebūs tīk mo-

Nobeigumā gribu apsveikt savus ceļa biedrus ar jaunu mācību gada sākumu un novēl viņiem panākumus zīmību apguvai labu veselību un dzivesprieku.

VIJA LIEPIŅA

© Vecā Varšava.

GINTA TREZIŅA foto

VISBĪSTAMĀKĀS METĀLS

viem organismiem, ari cilvēkam visbīstamākie elementi. Dzīvsudrabs iedarbojas galvenokārt uz nervu, asinsvadu un gremošanas sistēmu.

Dzīvsudrabs toksisks ir joti atkarīgs no tā, kādā stāvoklī tas atrodas daba un nonāk organismā. Šķirts metāliskais dzīvsudrabs (nākot kungi, praktiski neuzsūcas, tādēļ lielu jaunumu nedodara, to ties tā vairāk un dažādi kāmiski savienojumi) ir joti aktīvi un var izraisīt akūtu saīnēšanos vai pat nāvi. Šī iemesla dēļ maksimāli pieļaujamas koncentrācijas (MPK) dzīvsudrabs tvaikiem un joniem apkartejās vidē ir ārkārtīgi mazas gaisas 0,0003 mg/m³, dabisko ūdenstilpju ūdeni 0,0005 mg/l, bet dzaramājā ūdeni nedrīkst būt nemaz. Patiesībā dabiskais ūdenstilpnis — upēs, ezeros, jūrās — ari nedrīkstēt nokļūt pat nīcīgakais dzīvsudrabs savienojumu daudzums, jo tajās notiek šī elementa bioloģiska koncentrēšanās.

No tā var izdarīt tāku vienu sečinājumu — ir jāizslēdz jebkura iespēja dzīvsudrabam nokļūt apkārtejā vidē.

Mūsu apstākjos iespējamākie dzīvsudrabs piesārnojuma avoti ir

saištīti ar sadzīvi, medicīnu, lauksaīniecību un zinātni.

Metāliskais dzīvsudrabs ir termometrs, zinātniskās aparāturas, dienasgaismas spuldzēs. Diemžēl visi ir plīstoši. Pagaidām neatrisināta ir izlietojot spuldžu drošībā iedāvējotās un dzīvsudraba utilizēšana. Kaut arī ir Ministru Padomes 1988. g. lēmums, republikā (izņemot Liepāju) nav šo spuldžu demerkurācijas iekārtu. Sabiedrībai jāapanāk, lai valdība tuvākajā laikā iestonu šo lēmumu, bet pagaidām nolietotā spuldzes jāglābā droša vieta, lai nepielāput to īehānsko bojās. Attīstītās valstīs no luminiscētajām spuldžēm jau sen ir attiekušies. Izlīzī dzīvsudrabs ir joti rūpīgi jāsavacīs slēgtā traukā. Vissīkāk pilienīgus vissieglikā savākt ar mitras vates tamponu. Nedrīkst pieļaut, ka dzīvsudrabs pakļūst zem grīdas segumā un citas nepieejamas vietas, jo iestabas temperatūra tās iztvāko, bet tvaikus ir grūti izvēdināt caur logu vai ventilācijas sistēmām. Negādījuma vietu der apstrādat ar trīsvērtīgā dzelzs hlorīda šķidumu vai kofidolīdu seru, ko var nopirk darzkopības veikalos.

Mums vēl ir daudz ekoloģiski nenokārtotu jautājumu, tomēr cen-

tišimies nepieejaut vismaz tos dzīvsudraba piesārnojuma izplatīšanās gadījumus, ko varam novērst pašu spēkiem. Cītādi dzīvsudraba daudzums daba ar laiku var pārsniegt pieļaujamas normas, un tad atpakaļējās būs jau gandrīz neiespējams.

(Sāsināts pārpārliecījums no ž. «Veselība», 6. 90. g.)

** * * *
Neskatojoties uz to, ka jaunā skārta dzīvsudraba spuldžu (mēdz devēt arī par dienasgaismas lampām) problema, rūpniecības teritorijā vērotās liek secināt, ka pēri lampu lietošanai un savākšanai esam nepiedodam vieglārtīgi. Un šeit maz var dot mierīnājums, ka attīstītājās valstīs no luminiscētajām lampām jau sen ir attiekušies. Ari tāpēc, ka arī dzīvsudraba piesārnojuma vide saglabātu potenciālu bīstamību praktiski uz visiem laikiem, ja vien to neattītra maksliņi.

Atcerīsimies, ka luminiscētā lampu ir nekaitīga tikai dažos gadījumos:

- 1) ja tā ir savā vietā un dod gaisīmu, kas ir tās labākais;
- 2) ja tā vairs nedeg, tad citā vietā vēlāk mierīgi gāda briði, lai aizceļotu uz utilizāciju (demerkurāciju).

MĀRTIŅŠ TOMSONS,
rūpniecības centrālās laboratorijas priekšnieks

Darba disciplīna jāievēro!

Ar rūpniecības direktora pavēli noteikts sods vairākiem darba disciplīnas pārkopējumiem.

Par neattaisnotu darba kavējumu 4. ceha meistara palīgām Andrim Valdmeram izteikts rājēns un par vienu dienu samazināts atvainojums.

Sādu pašu soda mēru nopejīnujās arī 4. ceha audējus Līta Zariņa, Evīja Kazaka un Agita Brieža, kuras tāpat neattaisnoti bija kavējusās darbu.

22. augustā 1. ceha IV kategorijas remonta slēdziņiks Alekands Troščenoks iereibūsā stāvokli ierādās rūpniecības teritorija un netika pieļauts piemērīgs darbs.

Ar rūpniecības direktora pavēli vairākās uz trijām mēnešiem parcelts darbs par III kategorijas atslēdzīnu, par vienu dienu samazināts kārtējais atvainojums.

Jau esam pierāduši pie tā, ka DOSAAF rūpniecības koordinācijas prieķssēdētājs Imants Jenkins bieži terodas redakcijā, lai paziņotu kārtējo jaunumu vai informāciju, kas saistīta ar DOSAAF darbu un tehniskajiem sporta veidiem. Lūk, arī šoreiz viņš pastāstīja, ka rūpniecības automodelistu komanda pēdējās sacensībās Tallinā 25. un 26. augustā, kur ieguva trešo vietu. I sporta klases pārītājā 1.5 kubikcentimetru modeļu klāse uzrādīja Jānis Dreimanis un izcīnīja 2. vietu. Saja pārītājā trešo vietu ieguva Gints Priedkalns. Nākamās sacensībās automodelismā Igaunijā notiks jau 30. septembrī.

15. un 16. septembrī sacensībās dalībnieki un viesus uzcīņēja rūpniecības kordordoms Bajai sporta kompleksā. Tie notiks rūpniecības bāzās izcīņa. Sacensībās kopā ar mūsējumiem piedalīsies arī ceļi Baltijas valstī, Taganrogas, Krasnodaras komandas.

2. oktobri sāksies jaunais nodarību gads automodelistu sekcijas biedriem. Tiecīcīnā arī jauni dalībnieki, kas vēlētos nodarboties ar ūdens sporta tehnisko veidu. Mūsu adrese: Smiltenei iela 1a (vidējais durvis). Nodarību sakums pl. 18.

Par izdevumu atbilde
L. DREIMANE

ALEKSEJA KOZINĒCA foto

Rudens veltes.
Lai kārtīs iegūtu nedēļu — ceturtdienās, latviešu un krievu valodā. Redakcijas iepriekšējā Valmieras tipogrāfija «Liepāmas» pasta indeksā 228600, Valmiera, 1. Upiša gāziņa «Balīmieras kimīkās» («Balīmieras kimīkās») iegūtu viens reizi pēc nedēļas, tādēļ meģināšu novērtēt šo pasākumu no sava viedokļa.

Adrese: pasta indeksā 228600, Valmiera, 1. Gagarīna iela 1. Tālrunis 21472 un 339. Telefons 7. 0.5 uzsk. Iespiedloksne, ofisele tehnika. Tālrunis 800 eks.

Garākās iegūtu viens reizi pēc nedēļas, tādēļ meģināšu novērtēt šo pasākumu no sava viedokļa.